

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Bárdos Rita ügyvéd által képviselt felperesnek, a Dr. Pintér István Imre Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű és a Zafir és Kristóf és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt II. rendű alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. május 24. napján kelt 6.G.41.181/2009/24. számú ítélete ellen a felperes részéről 25. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A 2008. március 28-án kelt fuvarlevél szerint a felperes jogelődje feladóként a fuvaroztató II. rendű alperesen keresztül vegyi anyag vasúti fuvarozását rendelte meg az I. rendű alperestől; a fuvarokmányon címettként a II. rendű alperes került feltüntetésre. A vegyi anyagokat tartalmazó hordók az ... jelű konténerbe kerültek elhelyezésre; 2008. március 30-án a ... Budapest állomáson tolatás közben a hordók megcsúsztak, a megdőlt rakomány a konténereket megrongálta, szivárgás okán vegyi szakkármentesítés vált szükségessé, melynek elvégzését követően az árut a II. rendű alperes részére kiszolgáltatták, egyidejűleg kárjegyzőkönyveket felvéve.

A felperes 2009. március 19-én kelt levelében közölte az I. rendű alperessel, hogy jogelődje kárát szállítmánybiztosítóként megtérítette, így engedményesként kérte a kárrendezést azzal, hogy ennek hiányában a kárigény 2009. március 30-i elévüléséig peres eljárást kezdeményez.

A II. rendű alperes - 2009. március 23-án kelt levélből kitűnően - a sérült konténerek kárigényéhez benyújtotta a belföldi fuvarlevelek eredeti harmadik példányát, az I. rendű alperes által felvett, átvevő részére kiadott kárjegyzőkönyvek eredeti példányait, valamint a kárszemle költségét és a kárigényt igazoló számlákat.

Az I. rendű alperes felpereshez intézett 2009. március 23-i válaszirata szerint felszólamlásra, peren kívüli vagy peres eljárás kezdeményezésére kizárólag a címzett jogosult, mert a fuvarlevelet kiváltotta és az árut átvette, a II. rendű alperes 2008. április 25-én a saját jogán nyújtott be felszólamlást, abban nem tett említést más esetleges igényéről. Jelezte, hogy a II. rendű alperes 2009. március 23-án személyesen vitte be a konténerek javítási költségének, illetve a kárszemle költségének okmányait.

Az I. rendű alperes 2009. május 28-án kelt levelével a II. rendű alperes részéről bejelentett kárigényt elévülés miatt elutasította, hivatkozva arra, hogy a kérelem továbbra is okmányhiányos, a kárjegyzőkönyvek eredeti példányait a részére nem mutatták be, egyidejűleg visszaküldte a hozzá benyújtott okiratokat.

2009. március 30-án a felperes jogelődje a felperesre engedményezte az I. rendű alperessel szembeni követelését az önrésszel együtt, valamint a követelés érvényesítésére való jogosultságot.

A felperes elsődlegesen az I. rendű alperest, másodlagosan a II. rendű alperest kérte a 2009. március 26-án kelt keresetlevelében részletezett számítás szerinti, mindösszesen 2.130.702 forint kár és az egyes részösszegek után azok esedékességétől a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kötelezni. Előadta, hogy szállítmánybiztosítási szerződés alapján rendezte jogelődje kárát, az engedményezési szerződés alapján a követelés jogosultjává vált, a kárrendezést a II. rendű alperes kísérelte meg az I. rendű alperesnél, azonban sem ez, sem saját per előtti fellépése nem vezetett eredményre. Álláspontja szerint részéről az I. rendű alperes közvetlen perlése a Ptk. 517. § (2) bekezdése alapján jogszerű, emellett az I. rendű alperes üzletszabályzatát megelőző CIM 44. cikke alapján is jogosult feladóként pert indítani, az ezt kizáró körülményt az I. rendű alperes tartozik bizonyítani.

A II. rendű alperes vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a Ptk. 517. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, mivel a felszólamláshoz nem nyújtotta be teljes körűen a szükséges okmányokat, a hiányzó iratokat határidőn belül sem pótolta, így megbízója kárigényét nem megfelelően érvényesítette.

Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes a perbeli fuvarozási szerződésnek nem részese, a 2008-ban hatályos Árufuvarozási Üzletszabályzat VII. fejezet 37. § 220. kiegészítő feltételének b) pontja alapján felszólamlásra - illetőleg peres eljárás indítására - a feladó addig jogosult, amíg a címzett a fuvarozási szerződésbe be nem lépett. A II. rendű alperes a fuvarlevelet kiváltotta, és az árut átvette, ebből következően a felperesnek az I. rendű alperessel szemben keresetösségi joga nincs, jogérvényes felszólamlást - általa sem vitatottan - nem nyújtott be.

A felszólamlásra jogosult II. rendű alperes kizárólag a konténerekben keletkezett kárra nyújtott be okirathianyos igényt; az I. rendű alperes az Árufuvarozási Üzletszabályzat VII. fejezet 37. § 221. kiegészítő feltételének g) pontja alapján hiánypótlási felhívást küldött a II. rendű alperesnek, melyet 2009. március 23-án csak részben teljesített. A 2009. május 9-i elévülési határidőig sem nyújtotta be a hiányzó iratokat, ezért az I. rendű alperes 2009. május 28-án kelt levelével a kárigényt a Ptk. 504. § (3) bekezdése alapján elutasította, a 2009. május 29-én feladott levelet a II. rendű alperes - meghatalmazottja útján - 2009. június 3-án átvette.

A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, álláspontja szerint az I. rendű alperes 2009. május 28-i levele igazolja a felszólamláshoz megküldött okmányok körét, a kárigény elutasítása okmányhiányra hivatkozással alaptalan, a kárjegyzőkönyv eredeti példányát felmutatta, azt a visszaküldött okmányok között az I. rendű alperes maga tüntette fel. Emellett a kárjegyzőkönyv eredeti példánya az I. rendű alperes rendelkezésére állt, így szükségtelen, hogy azt a felszólamlással élő eredeti okmányként csatolja.

Az elsőfokú bíróság 2011. május 24. napján kelt 6.G.41.181/2009/24. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és a II. rendű alperesnek fejenként 106.535 forint perköltséget.

Ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság megállapította, az I. rendű alperessel mint fuvarossal a felperesi jogelődől mint feladótól a II. rendű alperesi címzethez továbbítandó árura a Ptk. 488. § (1) bekezdése szerinti fuvarozási szerződés jött létre, melyre a Ptk. 506. § (1) bekezdésén keresztül alkalmazandó az 1986. évi 2. tvr.-rel kihirdetett Nemzetközi Vasúti Árufuvarozási Egyezmény (CIM). Megállapította, hogy az I. rendű alperes árufuvarozási szabályzata a jogvita eldöntése szempontjából releváns körülményekben nem tér el a CIM rendelkezéseitől, ezért annak 1. cikkelye 1. §-a és 5. cikkelye alapján aggálytalanul alkalmazható. A rendelkezésre álló adatokból az elsőfokú bíróság arra vont következtetést, hogy a felperes jogelődje a feladó volt, a címzett II. rendű alperes a kárigénnyel érintett árut átvette, a CIM és az üzletszabályzat egyező rendelkezései szerint az áruátvételt követően a felperes jelen fuvarozással összefüggésben sem felszólamlásra, sem peres eljárásra jogosultsággal nem rendelkezett, utóbbit a Ptk. 517. § (2) bekezdésében foglaltak sem alapítják meg, ezért a felperes I. rendű alperessel szembeni követelését keresetösségi jog hiánya okán elutasította.

A II. rendű alperessel szembeni kereset elutasítása körében az elsőfokú bíróság kifejtette, a felperes felhívásra sem jelölte meg a II. rendű alperessel szembeni

követelése jogcímét, a rendelkezésre álló adatokból pedig nem állapítható meg, hogy a felperesi jogelőd és a II. rendű alperes közötti jogviszony tartalma alapján az I. rendű alperesi fuvarozás időtartama alatt bekövetkezett kárért a II. rendű alperes felelőssége milyen körülményekre alapítható, így a jogviszony tartalmára vonatkozó bizonyítékok hiányában a kereset elutasításának volt helye.

Megállapította az elsőfokú bíróság, a perben nem vált vitássá, hogy a felperes jogelődje és a II. rendű alperes között szállítmányozási szerződés jött létre a perbeli áru fuvarozására; a felperes azt, hogy a jogelődje helyébe lépett, a 2009. március 30-i engedményezési szerződéssel igazolta. A Ptk. 328. § (1) bekezdése, 329. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a felperes által hivatkozott engedményezési szerződés igazolja-e a szállítmányozási szerződésből eredő igények engedményezését, és arra vont következtetést, hogy az okirat semmilyen jogot nem biztosított a szállítmányozási szerződésből eredő igények II. rendű alperessel szembeni érvényesítésére. Az engedményezésből kitűnően a szerződő felek azt rögzítették, hogy a bekövetkezett árukárért az I. rendű alperest tekintik felelősnek, a vele szembeni követelését engedményezte felperes jogelődje az engedményes felperesre, ezért a II. rendű alperessel szembeni kereset is keresetőség hiánya okán elutasítandó volt.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben annak részbeni megváltoztatását, a II. rendű alperes keresete szerinti marasztalását, szükség esetén e körben az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. A fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú eljárás során alperesek egyike sem vitatta, hogy közöttük és jogelődje között biztosítási szerződés állt fenn, és a perbeli kárért a felperes helyt állt; ugyancsak nem volt vitás felperes II. rendű alperessel szemben fennálló keresetőségi joga sem. Az általa csatolt engedményezési megállapodás a Ptk. 328. § (1) bekezdésében és 329. § (1) bekezdésében foglaltakból következően alkalmas a II. rendű alperessel szembeni keresetőségi joga igazolására; a követeléshez és nem a kötelezett személyéhez kötött az engedményezés, a követelést megszerző minden szempontból a régi jogosult helyébe lép, így nincs jelentősége annak, hogy az engedményezési megállapodásban kártérítési felelősséggel tartozó kötelezettként az I. rendű alperest jelölték meg, őt terhelte volna ugyanis kárfelelősség, amennyiben a II. rendű alperes nem mulasztja el a kárigény vele szembeni határidőben történő érvényesítését.

Emellett a törvényi engedményezés szabályai alapján is megilleti a felperest a követelés, a Ptk. 558. § (1), (2) bekezdésében foglaltakra az engedményezési megállapodás utolsó bekezdésében utaltak is; a biztosító kárért történő helytállása okán megilletik a biztosított kárfelelős személlyel szembeni jogai. A kárért a Ptk. 517. § (1) bekezdése alapján az igényérvényesítést elmulasztó II. rendű alperes felelős, akivel szemben a biztosított jogosult lett volna ezen a jogcímen fellépni.

Sérelmezte, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság a bizonyítékok ellenére akként ítélte meg, hogy a II. rendű alperessel szemben nincs keresetőségi joga, úgy az ezzel kapcsolatos bizonyítási kötelezettségről ki kellett volna oktatnia, melynek a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak szerint nem tett eleget. Utóbbi az ítélet hatályon kívül helyezésére is alapot adhat, emellett fenntartotta azon tanúbizonyítási indítványát, melyet az elsőfokú bíróság mellőzött.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő az ítélet helybenhagyását kérve, álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan vont következtetést felperes keresetösségi joga hiányára.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, utalva arra is, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta kellően az I. rendű alperes kárfelelősségét.

A Fővárosi Ítéltábla a jogorvoslati eljárás során nem vizsgálta az I. rendű alperessel szembeni kereset elutasítására vonatkozó ítéleti rendelkezés megalapozottságát, tekintettel arra, a felperes az ítélet megváltoztatását akként kérte, hogy a II. rendű alperes marasztalására kerüljön sor; így fellebbezés hiányában az I. rendű alperes tekintetében az ítélet a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett.

A felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság eljárásjogi szabálysértés nélkül meghozott ítéletében - a fellebbezéssel érintett körben - a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és annak alapján helytállóan döntött a II. rendű alperessel szembeni kereseti kérelem elutasításáról.

Osztotta a Fővárosi Ítéltábla felperes II. rendű alperessel szembeni keresetösségi joga hiányára levont ítéleti jogi következtetést; felperes ekörbeni fellebbezési érvelése az alábbiak szerint nem megalapozott.

A perbeli legitimáció a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatot feltételez, azt hogy az adott felperest (alperest) az adott alperessel (felperessel) szemben megillessen a keresettel (viszontkeresettel) érvényesített jog; a perbeli legitimáció hiánya a kereset elutasítására kell, hogy vezessen.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az engedményesként fellépő felperes jogelődje és a II. rendű alperes között a Ptk. 514. §-a szerinti szállítmányozási jogviszony állt fenn, felperes ezen szerződés alapján II. rendű alperest terhelő, a Ptk. 517. § (1) bekezdésében meghatározott kötelezettség megszegésére alapította a követelését, mely igényérvényesítésre - a fellebbezésében előadottaktól eltérően - sem a Ptk. 328. § (1) bekezdése szerinti engedményezési szerződés, sem a Ptk. 558. § (1) bekezdése alapján nem jogosult.

A Ptk. 328. § (1) bekezdése szerinti követelés-átruházás a Ptk. 329. § (1) bekezdésének megfelelően a jogosult személyében történő változást eredményez, melynek következtében az engedményes válik jogosulttá az engedményezőtől megszerzett követelés érvényesítésére; az engedményezés tárgya nem maga a jogviszony, hanem az abból eredő meghatározott követelés.

A 2009. március 30-án kelt engedményezési szerződésben foglaltak helytálló értelmezésével állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes jogelődje kizárólag az I. rendű alperessel szemben fennálló árukár követelését ruházta át a felperesre, nem érintve a II. rendű alperessel fennálló - fuvarozástól eltérő - szállítmányozási jogviszonyt.

Utóbbi jogviszony alapján a Ptk. 517. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti kárfelelősségre alapítottan nem az árukár, hanem az árukár érvényesítésének elmaradása miatti kár érvényesítésére van mód a szállítmányozó II. rendű alperessel szemben a megbízó részéről, erre a fenti engedményezési szerződés nem tért ki, az okirat ugyanis nem tartalmazza, hogy az engedményezőnek a II. rendű alperessel szemben egyáltalán követelése lenne, így annak átruházásáról sem rendelkezhetett.

A felperes engedményesként a fuvarozóval szemben érvényesíthető árukár-követelést szerzett, ebből azonban nem következik, hogy a szállítmányozási jogviszony tekintetében is - bármely követelés erejéig - a jogelődje helyébe lépett volna, erről az engedményezési szerződésben a felek nem rendelkeztek.

Nem ad alapot a II. rendű alperes felperesi perlésére az sem, hogy a felperes az engedményezési szerződéstől függetlenül törvényi engedményesként is felléphet; a Ptk. 558. § (1) bekezdése szerint a biztosítót a kár megtérítése esetén azok a jogok illetik meg, amelyek a biztosítottat illetik meg a kárért felelős személlyel szemben.

A biztosítással érintett fuvarozási jogviszony alapján a fuvarozó tehető az árukárért felelőssé, a szállítmányozó Ptk. 517. § (1) bekezdése szerinti, megbízóval szemben fennálló felelőssége ettől lényegesen eltér, elkülönült anyagi jogi jogviszonyon alapul, melybe a törvényi engedmény, önmagában a biztosítási jogviszony alapján történő helytállás nem enged belépést.

A fellebbezésben előadottaktól eltérően nem teremtett perbeli legitimációt az sem, hogy azt az alperesek nem tették vitássá; az elsőfokú bíróságot az alperesek védekezésének tartalmától függetlenül terhelte annak vizsgálata, hogy a felperest megillette-e a II. rendű alperessel szemben keresettel érvényesített joga.

Az elsőfokú bíróság ezen kötelezettségének eleget tett, a fellebbezésben előadottaktól eltérően eljárása nem ütközött a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltakba, az alábbiak szerint.

A 2011. május 24-i tárgyalásról felvett 6.G.41.181/2009/24. számú jegyzőkönyvben foglaltakból kitűnően az elsőfokú bíróság nyilatkoztatta a felperest a II. rendű alperessel szembeni igényérvényesítési jogosultsága alapja körében; a felperes azt adta elő, hogy az engedményezési szerződés alapján illeti meg a követelés érvényesítése, ennek alátámasztására csatolta az engedményezési szerződés másolatát, és annak eredeti példányát a tárgyaláson felmutatta.

Az elsőfokú bíróság azon eljárása, hogy az engedményezési szerződés ismeretében további bizonyítás szükségességéről a felperest nem tájékoztatta, nem ütközik a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltakba; jogi képviselővel eljáró fél esetén ugyanis a tájékoztatásnak nem kell kiterjednie - a szakértői bizonyítás

szükségességét kivéve - a bizonyítási eszközökre, továbbá arra sem, hogy az adott bizonyítási eszközzel fogatosított bizonyítás elégséges-e az adott tényállítás alátámasztására, utóbbi ugyanis már a bizonyítékok mérlegelését jelentené, melynek csak az érdemi határozat meghozatala körében lehet helye.

Az elsőfokú bíróságot mulasztás nem terheli; a 2011. május 24-i tárgyaláson a felperest nyilatkoztatta igényérvényesítési jogosultsága körében, a tárgyaláson nyomban bizonyító felperes által csatolt okirati bizonyítékot helytállóan értékelte, utóbbira - a fent kifejtettek szerint - kizárólag az ügy érdemében meghozott határozatban kerülhetett sor.

Tekintettel arra, hogy a fellebbezésben előadottak eltérő tényállás megállapítására, illetőleg eltérő jogi következtetés levonására nem adtak alapot, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság helytálló ítéletét - a fellebbezéssel érintett körben - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a fellebbezéssel érintett II. rendű alperes másodfokú perköltsége megfizetésére, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésében foglaltak alkalmazásával, mérlegeléssel bruttó 25.000 forint jogi képviselési munkadíjban került meghatározásra.

Budapest, 2011. november 8.

. Bánki Horváth Mária s. k.,
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s. k.,
előadó bíró

Dr. Felker László s. k.,
bíró

A kiadmány hitelül